

Analyse

Twee diploma's, drie talen, maar nog niet 'uitstekend' genoeg

13 december 2025 door Anneleen Ophoff

In vergelijking met andere Oeso-landen vallen vooral vrouwelijke migranten van buiten de Europese Unie in Vlaanderen uit de boot. (© Stef Stessel)

Corrigeer hen niet wanneer ze je naam verkeerd uitspreken. Dat is intimiderend ... voor hen. Het is slechts een van de vele overlevingsregels die twee 'nieuwkomers' in België elkaar toefluisteren in hun zoektocht naar werk. Na een jarenlang verplicht – nee, participatief – inburgeringstraject

Je kan dit artikel gratis lezen dankzij **Anneleen**.

Apache graaft dieper, onthult wat er achter de schermen gebeurt en weegt op het beleid. Maak net als Anneleen onze onafhankelijke onderzoeksjournalistiek mee mogelijk: [sluit je aan bij Apache](#) en krijg toegang tot al onze artikels.

politiek-culturele kroniek [Kunst/Wet](#) over beide stokpaardjes afwisselend een stevige boom op.

In *I'm.Potent* vertelt regisseur en actrice **Sandra Sara Raes Oklobdzija** het verhaal achter de tweehonderd motivatiebrieven en de ruim vijftig sollicitatiegesprekken uit haar eerste vijf jaar in België. "Dit is documentaire theater", waarschuwt ze aan het begin van de voorstelling, voordat de tekst wordt gedeletet en – tik, tik, tik – vervangen door "dit is realistisch theater".

Op het podium oefenen de personages **Stana Guzina (Sara Raes)** en **Neda Galic (Nela Djenisijevic Deleu)** hun sollicitatieskills in een messcherpe, soms gortdroge dialoog: "Waarom wil je deze job?" - "Ik help mensen graag. Ik bied iedereen een luisterend oor. Ik heb ook alle opleidingen gevolgd en vrijwilligerswerk gedaan." Of, wanneer Stana na de zoveelste afwijzing eindelijk eens in alle eerlijkheid antwoordt: "De kosten stapelen zich op. Ik heb geld nodig. Ik zoek een job, eender welke job, die ik zó goed zal doen dat ik hem zeker niet verlies. Pure, economische noodzaak. Dat is mijn motivatie."

Toch mag het niet baten. Zodra je de grens oversteekt, transformeren je diploma's in stoffige souvenirs – waardeloos in de ogen van werkgevers en een pijnlijke herinnering wanneer je moet grazen tussen vacatures die ooit ver onder je niveau lagen. En VDAB-opleidingen of vrijwilligerswerk betekenen niet hetzelfde als "ervaring" op eigen bodem. "Vanwege je zware accent kan je bij ons geen wiskundeles geven", hoor je dan bijvoorbeeld. – "Die extra lerarenopleiding, die is dus voor niets geweest?", vraagt Neda haar op het podium. "Misschien wil je middagtoezichthouder worden", luidt het antwoord van de naamloze middelbare school.

Stana en Neda zijn niet alleen. De hardnekkige tewerkstellingskloof tussen 'autochtone Belgen' en personen van buitenlandse afkomst is al jarenlang het grootst voor hooggeschoolde immigranten die van buiten de EU komen. Die groep doet het [bijna 20% slechter dan autochtone hoogopgeleiden](#). Bovendien zijn ze vaak tewerkgesteld onder hun opleidingsniveau, in tijdelijke of laagbetaalde banen met

Sandra Sara Raes Oklobdzija moest tien jaar geleden helemaal van nul herbeginnen als nieuwkomer in België, ondanks haar zes diploma's. (© Yaqine Hamzaoui (KVS))

Zodra je de grens oversteekt, transformeren je diploma's in stoffige souvenirs – waardeloos in de ogen van werkgevers

beperkte sociale bescherming. Hun verhaal is er een van overleving – van poetshulp, nachtarbeid, platformwerk – eerder dan van duurzame loopbaanintegratie.

De prijs van aanpassing

Je past je aan. Je maakt je kleiner. "Ken je die zoete glimlach die je meteen schuldig doet voelen?", vraagt Stana aan het publiek. "Zo lief, zo zacht, maar zo onpersoonlijk, net als Siri op mijn iPhone", noemt ze het. "Zo zacht dat je er bijna van moet kotsen, die McDonalds-vriendelijkheid." Die zachte façade heeft een ruwe weerslag: je neutraliseert. Maar neutraliseren vraagt werk: je eigen stem dempen, je culturele gewoonten 'privatiseren', je accent verbergen. Dat alles om binnen een ogenschijnlijk objectieve arbeidsmarkt te passen – die in werkelijkheid selecteert op wie mee-ademt met de dominante codes. Want onder de vernislaag van diversiteit schuilt een diepe drang naar uniformiteit: klink zoals wij, lach zoals wij, denk vooral niet té veel zoals jezelf. "Je bent inmiddels getraind om jezelf te kleineren, dus je slikt het."

In de praktijk ben je voor de persoon aan de andere kant van de tafel soms niet meer dan een vinkje om aan te kruisen op hun diversiteitsformulieren. Maar jij spendeerde wel een dagloon aan de NMBS, bustickets en een koffie. En smeekte om een proefperiode, onbetaald zelfs, om te horen dat "de regels natuurlijk gevolgd moeten worden". En informeert uiteindelijk toch maar naar die vacature voor poetshulp. Al is het maar uit pure verveling.

In België en vooral in Vlaanderen staat taligheid centraal in het integratie-discours. Inburgeringstrajecten, opleidingen Nederlands als tweede taal (NT2) en strengere evaluaties dicteren de pas. En dat allemaal zo budgetvriendelijk mogelijk. Sinds 2023 werden kosten voor inburgering aangepast. "Ook bij nieuwkomers gaan we uit van het principe dat wie kan bijdragen, ook effectief een vergoeding betaalt", verklaart **Hilde Crevits** (CD&V) in de beleidsnota Integratie, Inburgering en Samenleven. Die beleidsverschuivingen dumpen de lasten op de schouders van wie al aan de rand van de arbeidsmarkt staat.

Maar het probleem is complexer dan taal- en technische kennis: het gaat over de erkenning van kwalificaties, onzichtbare vooroordelen, de ondoorzichtigheid rond diploma-equivalenties en het doorprikken van de ons-kent-ons-mentaliteit. Onderzoekers van HIVA-KU Leuven wezen er bovendien al op dat diploma-erkenning geen wondermiddel is. Slechts 37% van diegenen die deze erkenning aanvroegen, stellen dat dit hun loopbaan vooruit heeft geholpen. Ander onderzoek toont dan weer dat de meerwaarde van bijkomende taalopleidingen vrij beperkt is.

"Niveau Nederlands: uitstekend", lees je nochtans wel vaker bij vacatures. "Wat is dat voor een niveau?", vraagt Stana zich af. "Kan het ook iets meetbaar zijn? B2, C3... Anders schrijf je gewoon: onze mensen eerst." Want hoewel we hoge verwachtingen hebben van onze geïmmigreerde medeburger over hoe goed ze de oe- en u-klanken uit elkaar kunnen halen, wordt er op de werkvloer weinig gewerkt aan het verwelkomen

In de praktijk ben je voor de persoon aan de andere kant van de tafel soms niet meer dan een vinkje om aan te kruisen op hun diversiteitsformulieren

van al wie op een of andere manier "anders" klinkt. Integreren lijkt dan meer op een auditie dan op een wederzijdse kennismaking.

Vacatures pakken nochtans graag uit met hoe progressief en inclusief het bedrijf is. Die ronkende taal verhuult een paradox: bedrijven willen migranten als sympathieke decorstukken op de groepsfoto, maar kiezen in de praktijk voor uniformiteit. Ook binnen overheidsorganisaties vonden onderzoekers van de VUB grote verschillen tussen herkomstgroepen, al dan niet intersectioneel met geslacht, in de selectieprocedures. De onderzoekers noteerden "zelfs gevallen van discriminerende uitspraken en microagressie" die niet stroken met "het imago van de Vlaamse overheid, die tevens een voorbeeldfunctie heeft".

De obstakels voor nieuwkomers zijn complexer dan taal- en technische kennis: het gaat over de erkenning van kwalificaties, onzichtbare vooroordelen en het doorprikken van de ons-kent-ons-mentaliteit. (© Stef Stessel)

Vooruitgang met voetnoten

Vandaag zijn bijna zes op de tien mensen met herkomst buiten de Europese Unie in ons land aan het werk – een historisch hogere werkzaamheidsgraad, maar met grote verschillen tussen groepen en regio's. Tien jaar eerder was nog minder dan de helft van de mensen met niet-Europese herkomst aan de slag. Bij mensen met wortels in Noord-Afrikaanse landen was in 2023 iets meer dan de helft tewerkgesteld (50,1%). Mensen met herkomst in een kandidaat-EU-land zoals de Balkanlanden doen het met 58,1% dan weer een pak beter. Bij volwassenen met Aziatische roots klimt de werkzaamheidsgraad naar 64%.

Vrouwen met kinderen maken minder kans om aangenomen te worden, krijgen vaak een lager salaris en hebben minder doorgroeimogelijkheden

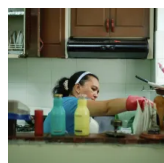
In vergelijking met andere **Oeso**-landen vallen vooral vrouwelijke migranten van buiten de Europese Unie in Vlaanderen uit de boot. Volgens een rapport uit 2023 is Vlaanderen op dat gebied de op een na slechtste leerling van de klas. "In het Vlaamse migratiebeleid verdienen vrouwen extra aandacht", zei **Thomas Liebig van de Oeso aan De Standaard**. "Zeker als ze kinderen krijgen, hinken vrouwelijke migranten in Vlaanderen snel achterop."

Ook tussen autochtone Belgische vaders en moeders gaapt een tewerkstellingskloof van zo'n 15% – vrouwen met kinderen maken minder kans om aangenomen te worden, krijgen vaak een lager salaris en hebben minder doorgroeimogelijkheden. Ze zijn trouwens niet de enigen die aan de zijlijn geschoven worden: de werkzaamheidsgraad bij 55-plussers ligt nog steeds 20% lager dan het gemiddelde. En de gemiddelde tewerkstellingsgraad van personen met een handicap in België bedroeg vorig jaar dan weer 45% – een diepe kloof met de 78% tewerkstelling voor mensen zonder handicap. Zelfs de wettelijke quota die in de publieke sector gelden, worden niet gehaald. Zo maken personen met een handicap slechts 1,36% van de federale ambtenaren uit, terwijl het wettelijk quotum 3% bedraagt. Vorig jaar tikte het **VN-comité voor de rechten van personen met een handicap** België nog op de vingers omdat onze arbeidsmarkt te weinig inclusief is.

**Schenk een Jaar verplichte lectuur
en krijg een van deze niet te missen boeken cadeau**

Schenk een Apache-lidmaatschap en kies je cadeau

LEES OOK →

De jacht op de allochtone huisvrouw is open

Een lockdown in slow motion

Neda Galic houdt het kort als haar op een sollicitatie wordt gevraagd om zichzelf voor te stellen. "Ik heb alle integratieverplichtingen gedaan en wil me verder integreren in uw bedrijf en in de bredere maatschappij." Maar Stana betreurt de bijna complete uitwissing die assimilatie – euh, integratie – met zich meebrengt. "Ik kwam hier in 2017 aan. Ik stond open voor ontmoetingen, maar iedereen had al een gezin, een vriendenkring. Ik was degene die gemakkelijk te vergeten was. Zo begint de *migratielockdown*." Een isolatie waarin je slechts een schim bent van wie je zou kunnen zijn, waarin je het verwijt krijgt dat je je plaats niet kent – ook van andere migranten – en je je voor jezelf begint te schamen.

Ondertussen doen Stana en Neda vrijwilligerswerk in een woon-zorgcentrum. Zolang je maar zoetheid bakt, toont iedereen zich inclusief, meent Stana. "Maar ik kan helemaal niet bakken. Vanwaar komt dat beeld dat alle vrouwen uit de Balkan goede koks zijn?"

I'm.Potent legt niet alleen individuele frustratie bloot; het stelt een structurele vraag: wie draagt de verantwoordelijkheid voor integratie? De nieuwkomer die "zich aanpast", de lokale organisatie die "diversiteitsbeloftes" doet, of de overheid die beleidslijnen uitstippelt en tegelijk drempels opwerpt?

De voorstelling toont een lelijke waarheid: dat integratie in Vlaanderen vaak wordt voorgesteld als een parcours dat nieuwkomers moeten afleggen, terwijl het in werkelijkheid een spiegel is die *wij*, personen zonder buitenlandse herkomst en alle bijhorende drempels, zelf ontwijken. Niet omdat we bang zijn voor wie "zij" zijn, maar voor wat hun verhaal onthult over wie "wij" zijn geworden: een samenleving die kansen predikt maar drempels bouwt, die diversiteit enkel viert zolang ze niet botst met de bedrijfscultuur, die talent importeert om het vervolgens weg te rangschikken in bijbanen.

Integratie is geen examen dat enkel migranten moeten afleggen, maar een praktijk waarin werkgevers, overheid en samenleving al jaren onvoldragen scoren. Misschien is dat uiteindelijk het meest ontluisterende inzicht: niet dat hooggeschoolde nieuwkomers in Vlaanderen onder hun niveau werken, maar dat vooral wij onder óns niveau presteren.

[Kunst/Wet](#) [Arbeidsmarkt](#) [Migratie](#)

[Sandra Sara Raes Oklobdzija](#) [Nela Djenisijevic Deleu](#)

[Integratie](#) [OESO](#)

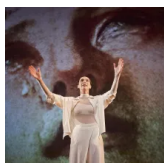
I'm.Potent legt niet alleen individuele frustratie bloot; het stelt een structurele vraag: wie draagt de verantwoordelijkheid voor integratie?

Anneleen Ophoff is coördinator van Apache. Haar bijzondere interesse gaat uit naar mensenrechten, met een voorliefde voor verhalen over lgbtqi+ rechten, landrechten en rechten van inheemse volkeren.

[Lees alle artikels van Anneleen Ophoff](#)

LEES OOK

[Anneleen Ophoff](#) [04-04-2026](#)

Wat er overblijft als de Kerk een vrouw uitwist

'Maria Magdalena' ontleedt de oorsprong van een problematisch vrouwelijkheidsideaal.

[Karl van den Broeck](#) [28-03-2026](#)

Ook politici die hun waakhonden willen muilkorven moeten de wet volgen

Apache diende een klacht in bij de Raad van State tegen de Nationale Loterij en de minister van Financiën.

[Karl van den Broeck](#) [21-03-2026](#)

De wraak van Jambon is wel degelijk een trumpiaans manoeuvre

Jambons subsidie-sabotage is een stap(je) richting een meer autoritaire staat.

VOLG ONS

[Nieuwsbrief](#)

[WhatsApp](#)

[Mastodon](#)

[Bluesky](#)

[Instagram](#)

[Pixelfed](#)

[Facebook](#)

[LinkedIn](#)

[RSS-feed](#)

OVER APACHE

[Over Apache](#)

[Lidmaatschappen](#)

[Apache Magazine](#)

[Colofon](#)

[Jobs en stages](#)

STEUN APACHE

[Word lid!](#)

[Mogelijkheden](#)

[Geef cadeau](#)

[Groepslidmaatschap](#)

[Word coöperant](#)

[Webshop](#)

[Word vriend](#)

CONTACT

[Contacteer ons](#)

[Gastbijdrage insturen](#)

apache stelt
scherp

Apache © 2009-2026

[Algemene Voorwaarden](#) | [Privacybeleid](#) | [Veelgestelde vragen](#) | [Inloggen](#)